

Spis treści

Wprowadzenie: Naukowe podstawy psychoterapii (Lidia Grzesiuk, współpraca: Zofia Rosińska, Bohdan W. Wasilewski, Andrzej Zieliński, Andrzej Stępnik, Hubert Suszek, Tomasz Femiak, Wojciech Hańbowski)	13
---	----

Część pierwsza

IDEA INTEGRACJI W PSYCHOTERAPII

Rozdział 1: Tendencje integracyjne w psychoterapii na świecie (Hubert Suszek)	27
1.1. Wprowadzenie	27
1.2. Od zimnej wojny do dialogu	28
1.3. Źródła tendencji integracyjnych w psychoterapii	29
1.4. Monoterapia <i>versus</i> integracja i eklektyzm	31
1.5. Możliwe drogi integracji	33
1.5.1. Eklektyzm techniczny	33
1.5.2. Integracja teoretyczna	34
1.5.3. Integracja asymilatywna	35
1.5.4. Integracja oparta na czynnikach wspólnych	35
1.5.5. Integracja sekwencyjna i paralelna oraz integracja form psychoterapii	38
1.6. Podsumowanie	38
Rozdział 2: Historia integracji w psychoterapii (Elżbieta Galińska)	41
2.1. Pojęcie integracji w psychoterapii	41
2.2. Wczesne przejawy integracji	42
2.3. Eklektyzm techniczny	45
2.4. Ruch integracyjny – powstanie stowarzyszenia SEPI	48
2.5. Integracja teoretyczna w psychoterapii	50

2.5.1. Integracyjny model zaburzenia.....	50
2.5.2. Integracyjny model procesu psychoterapii.....	51
2.5.3. Integracyjny model zmian w procesie psychoterapii.....	53
2.5.4. „Niesprzeczność paradygmatyczna” jako założenie integracji teoretycznej w psychoterapii.....	54
2.6. Uwagi końcowe	55

Rozdział 3: Organizacje, czasopisma, konferencje na temat integracji w psychoterapii (*Julia E. Wahl*)..... 61

3.1. Początki działań integracyjnych	61
3.2. Organizacje zajmujące się integracją w psychoterapii.....	62
3.2.1. Society for the Exploration of Psychotherapy Integration...	62
3.2.2. Society for Psychotherapy Research.....	63
3.2.3. International Integrative Psychotherapy Association	64
3.2.4. European Association of Integrative Psychotherapy	66
3.3. Polskie organizacje zajmujące się integracją w psychoterapii...	66
3.3.1. Polskie Stowarzyszenie Integracji Psychoterapii	66
3.3.2. Seminarium na Uniwersytecie Warszawskim.....	67

Część druga

PODEJŚCIA INTEGRACYJNE W PSYCHOTERAPII

Rozdział 4: Eklektyzm techniczny w psychoterapii..... 71

4.1. Terapia multimodalna Arnolda Lazarusa (<i>Rafał Styła, Małgorzata Jędrasik-Styła</i>).....	71
4.1.1. Charakterystyka terapii.....	71
4.1.2. BASIC-ID	72
4.1.3. Diagnoza.....	74
4.1.4. Prowadzenie terapii.....	77
4.1.5. Badania nad terapią multimodalną	79
4.2. Koncepcja Larry'ego Beutlera (<i>Magdalena Stec, Anna Osowska</i>)	80
4.2.1. Geneza systematycznej psychoterapii eklektycznej.....	80
4.2.2. Systematyczna psychoterapia eklektyczna.....	80
4.2.3. Ocena skuteczności technik i procedur	82
4.2.4. Wielowymiarowa ocena zamiast „zero-jedynkowej” diagnozy.....	84
4.2.5. Systematyczny dobór leczenia (STS).....	85
4.2.6. Metody szkolenia terapeutów eklektycznych	92
4.2.7. Podsumowanie	94

4.3. Koncepcja Sola Garfielda (<i>Jarosław Rakoczy, Katarzyna Zaborska</i>)	95
4.3.1. Geneza koncepcji	95
4.3.2. Podstawowe zasady	97
4.3.3. Diagnoza	97
4.3.4. Zastosowania i struktura	98
4.3.5. Interwencje i relacje	99
4.3.6. Mechanizmy zmiany	102
Rozdział 5: Integracja asymilatywna w psychoterapii	107
5.1. Asymilatywna psychoterapia psychodynamiczna George'a Strickera i Jerrolda Golda (<i>Małgorzata Jędrasik-Styła, Rafał Styła</i>)	107
5.1.1. Modyfikacje w zakresie założeń bazowego podejścia psychodynamicznego	107
5.1.2. Model rozumienia osobowości i psychoterapii	110
5.1.3. Sposób pracy psychoterapeutycznej	110
5.1.4. Rola relacji psychoterapeutycznej	115
5.1.5. Zastosowanie podejścia	116
5.1.6. Ocena podejścia	119
5.2. Integracja psychoterapii i farmakoterapii (<i>Maria Siwiak-Kobayashi</i>)	121
5.3. Trzecia fala terapii poznawczo-behawioralnej (<i>Tomasz Jankowski, Paweł Holas, Krzysztof Krawczyk</i>)	130
5.3.1. Etapy rozwoju terapii poznawczo-behawioralnej	131
5.3.2. Terapia poprzez akceptację i zaangażowanie	135
5.3.3. Program redukcji stresu oparty na uważności	138
5.3.4. Terapia poznawcza oparta na uważności	140
5.3.5. Terapia dialektyczno-behawioralna	143
5.3.6. Psychoterapia funkcjonalno-analityczna	146
5.3.7. Integracyjna terapia par	149
5.3.8. Empiryczne dane dotyczące efektywności terapii z nurtu trzeciej fali	151
5.3.9. Podsumowanie	153
Rozdział 6: Integracja teoretyczna w psychoterapii	157
6.1. Integracyjna terapia relacyjna Paula Wachtela (<i>Małgorzata Jędrasik-Styła, Rafał Styła</i>)	157
6.1.1. Charakterystyka terapii	157
6.1.2. Cykliczna psychodynamika	158
6.1.3. Sposób pracy psychoterapeuty	160

6.1.4. Relacja terapeutyczna	162
6.1.5. Zastosowanie podejścia	163
6.1.6. Uwagi końcowe	164
6.2. Poznawczo-analityczna psychoterapia Anthony'ego Ryle'a (Krzysztof Krawczyk)	165
6.2.1. Charakterystyka terapii	165
6.2.2. Rozwój podejścia	165
6.2.3. Przebieg psychoterapii	167
6.2.4. Podstawowe techniki	169
6.2.5. Badania empiryczne	171
6.3. Terapia skoncentrowana na schematach Jeffreya Younga (Tomasz Jankowski)	172
6.3.1. Geneza SFT	173
6.3.2. Rozwój SFT	174
6.3.3. Teoretyczne podstawy terapii skoncentrowanej na schematach	175
6.3.4. Podstawowe cele i etapy terapii skoncentrowanej na schematach	182
6.3.5. Techniki stosowane w terapii skoncentrowanej na schematach	184
6.3.6. Badania nad skutecznością terapii skoncentrowanej na schematach	187
6.3.7. Podsumowanie	188
6.4. Ogólny model psychoterapii Davida Orlinsky'ego i Kennetha Howarda (Rafał Styła, Małgorzata Jędrasik-Styła)	189
6.4.1. Charakterystyka modelu	189
6.4.2. Aspekty procesu psychoterapii	190
6.4.3. Kontekst procesu psychoterapii	193
6.4.4. Relacje między procesem psychoterapii a zmiennymi wyjściowymi	193
6.4.5. Ocena modelu	195
6.5. Transteoretyczny model psychoterapii Jamesa Prochaski i Carla DiClemente (Rafał Styła, Małgorzata Jędrasik-Styła)	196
6.5.1. Charakterystyka modelu	196
6.5.2. Procesy zmiany	197
6.5.3. Stadia zmiany	199
6.5.4. Zalety i wady zmiany	201
6.5.5. Poziomy zmiany	202
6.5.6. Procedury stosowane w psychoterapii transteoretycznej...	203
6.5.7. Wnioski z badań nad psychoterapią transteoretyczną oraz dalsze kierunki rozwoju	205

6.5.8. Ocena modelu transteoretycznego.....	206
6.6. Postmodernistyczna wizja integracji (<i>Bogdan de Barbaro</i>).....	207
6.6.1. Wprowadzenie.....	207
6.6.2. Idea integracji.....	208
6.6.3. Jak rozumieć integrację psychoterapii?	212
6.6.4. Perspektywa postmodernistyczna	213
6.6.5. Podsumowanie	216
6.7. Neuropsychoanaliza (<i>Sławomir Murawiec</i>)	217
6.7.1. Istota neuropsychoanalizy	217
6.7.2. Założenia	217
6.7.3. Filozoficzne podstawy neuropsychoanalizy.....	219
6.7.4. Podstawy neurobiologiczne neuropsychoanalizy	221
6.7.5. Ilustracja zastosowania neuropsychoanalizy.....	223
6.8. Neurolingwistyczne programowanie (<i>Krzysztof Krawczyk</i>)	230
6.8.1. Perspektywa teoretyczna i praktyczna	231
6.8.2. Powstawanie pierwszych modeli NLP.....	239
6.8.3. Struktura doświadczenia subiektywnego – podsumowanie.....	246
Rozdział 7: Czynniki leczące (1) wspólne oraz (2) specyficzne i niespecyficzne w psychoterapii.....	249
7.1. Wspólne, uniwersalne czynniki leczące w psychoterapii (<i>Jan Czesław Czabała</i>).....	249
7.1.1. Związek terapeutyczny.....	251
7.1.2. Nowe doświadczenia emocjonalne	254
7.1.3. Nabywanie nowej wiedzy i umiejętności.....	256
7.1.4. Ćwiczenie nowych zachowań	257
7.2. Czynniki specyficzne i niespecyficzne w psychoterapii w świetle danych empirycznych (<i>Jadwiga Rakowska</i>)	259
7.2.1. Wyjaśnienie znaczenia terminów	259
7.2.2. Teoria wyjaśniająca działanie psychoterapii	259
7.2.3. Sposób prowadzenia badań.....	263
7.2.4. Udział czynników specyficznych i niespecyficznych w całościowym efekcie psychoterapii.....	265
7.2.5. Skuteczność technik psychoterapeutycznych	267
7.2.6. Relacja terapeutyczna	277
7.2.7. Oczekiwania i efekt <i>placebo</i>	279
7.2.8. Poczucie własnej skuteczności	282
7.2.9. Osoba klienta i czynniki pozaterapeutyczne	284
7.2.10. Podsumowanie	288

Część trzecia

PROBLEMY ZAWODU PSYCHOTERAPEUTY

Rozdział 8: Zawód psychoterapeuty (Elżbieta Galińska)	293
8.1. Źródła psychoterapii	293
8.2. Psychoterapia a psychologia i psychiatria oraz medycyna psychosomatyczna.....	297
8.3. Zawód psychoterapeuty z perspektywy European Association for Psychotherapy	302
8.4. Sytuacja prawna zawodu terapeuty	306
8.5. Sytuacja zawodu psychoterapeuty w Stanach Zjednoczonych...	309
8.6. Uwagi końcowe	311
Rozdział 9: Szkolenie psychoterapeutów – grupy Balinta (Bohdan W. Wasilewski)	317
9.1. Geneza grup Balinta.....	317
9.2. Metody i formy treningu balintowskiego	320
9.3. Grupy Balinta a grupy superwizyjne	322
9.4. Ruch balintowski w Polsce	324
9.5. Przykład spotkania	325
9.6. Warunki szkolenia psychoterapeutów a zagrożenia związane z uprawianiem zawodu.....	329
9.7. Naukowa weryfikacja skuteczności metody Balinta	332
Rozdział 10: Typ relacji między szkolącym a szkolonym. Czy mistrz i uczeń? (Lidia Grzesiuk)	339
Rozdział 11: Założenia ideologiczne w podejściach psychoterapeutycznych a światopogląd psychoterapeutów i pacjentów (Andrzej Jastrzębski)	345
11.1. Wprowadzenie.....	345
11.2. Ideologia i światopogląd	347
11.2.1. Ideologia	347
11.2.2. Światopogląd	348
11.2.3. Ideologia a światopogląd	349
11.3. Analiza założeń ideologiczno-swiatopoglądowych poszczególnych szkół psychoterapeutycznych.....	349
11.3.1. Psychoanaliza oraz szkoły psychodynamiczne	351
11.3.2. Terapia behawioralna i poznawcza	352
11.3.3. Terapie humanistyczno-egzystencjalne.....	355

11.3.4. Szkoły systemowe	359
11.3.5. Inne szkoły psychoterapii.....	360
11.4. Psychoterapia jako spotkanie dwóch światopoglądów oraz ideologii.....	361
11.4.1. Światopogląd w procesie formowania się terapeuty...	361
11.4.2. Rola światopoglądu w relacji terapeutycznej.....	362
11.5. Wnioski.....	363
Rozdział 12: Motywacja do zawodu psychoterapeuty (<i>Hubert Suszek</i>).....	365
12.1. Specyfika zawodu psychoterapeuty.....	365
12.2. Złożoność motywacji zawodowej psychoterapeutów	366
12.3. Motywy jawne	369
12.3.1. Potrzeba pomagania innym	369
12.3.2. Potrzeba zrozumienia świata psychicznego	369
12.3.3. Potrzeba niezależności	371
12.3.4. Własna terapia.....	371
12.4. Motywy ukryte.....	372
12.4.1. Kompleks Boga	372
12.4.2. Syndrom opiekuna.....	373
12.4.3. Naprawianie siebie.....	373
12.4.4. Trudne dzieciństwo.....	375
12.4.5. Archetyp zranionego uzdrowiciela.....	375
12.5. Wybór orientacji terapeutycznej.....	376
12.6. Implikacje.....	378
Rozdział 13: Problemy etyczne w psychoterapii (<i>Barbara Tryjarska</i>).....	381
13.1. Wprowadzenie.....	381
13.2. Wyłączność relacji psychoterapeutycznej.....	382
13.3. Tajemnica zawodowa i jej ograniczenia	387
13.4. Wymagania osobowościowe wobec psychoterapeuty, jego kompetencje i szkolenia.....	392
Bibliografia	397
Słownik ważniejszych terminów	427
Indeks nazwisk	449
Indeks rzeczowy	463
Informacje o Autorach	489

PODRĘCZNIK AKADEMICKI PSYCHOTERAPII

Opublikowane zostały dotychczas trzy woluminy akademickiego podręcznika psychoterapii pod redakcją prof. dr hab. Lidii Grzesiuk, stanowiące jedną całość merytoryczną i dydaktyczną: *Psychoterapia. Teoria*, *Psychoterapia. Praktyka* oraz *Psychoterapia. Badania i szkolenie*. Zasadnicza część czwartego, niniejszego tomu tego podręcznika *Psychoterapia. Integracja*, jest poświęcona nowym szkołom psychoterapii, które są tworzone przez integrację dorobku teoretycznego i praktycznego istniejących wcześniej szkół psychoterapii. Jest to pierwsza w Polsce książka z obszernymi danymi o integracji w psychoterapii.

(z Wprowadzenia)

* * *

Zawarte w książce autorskie teksty ukazują na przykładzie najnowszych kierunków teoretycznych, niektórych jeszcze niezbyt znanych nawet wśród profesjonalistów, aktualne, ważne problemy integracyjne we współczesnej psychoterapii. Syntetyczne, a jednocześnie szczegółowe opracowania poszczególnych rozdziałów stanowią bardzo dobrą egemplifikację poprawności merytorycznej, metodologicznej oraz formalnej. W podręczniku zarysowane zostały również nowsze obszary badań teoretycznych i empirycznych oraz problemy zawodu psychoterapeuty. Dla Czytelnika zainteresowanego psychoterapią książka jest bez wątpienia istotnym źródłem wiedzy teoretycznej i praktycznej.

Prof. dr hab. Andrzej Jakubik